

שיח ושיג בפרשה - שבת פרה.

ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם (י',א)
הכתוב אומר אש זרה חמש אותיות ראשי תבות שלהם,
אש : א' - אשה, לא היה להם. ש' - שתויי יין.

זרה : ז' - זרע לא היה להם. ר' - רחיצת ידים ורגלים לא רחצו. ה' - הורו הוראה לפני רבם.
והגזרה נחתמה עבור היין והוא שגרם לכל הקלקול כמו שמצינו.

ויש אומרים שחטא נדב ואביהו היה שנכנסו שתויי יין למשכן לעשות עבודת הקטורת. שזהו דבר מכוער להכנס לבית המלך לעשות עבודה בשעת שכרות. וכן בהיותם שכורים לא חשבו במה שעשו, והקטירו הקטורת שלא נצטוו לעשות כן, שכן עבודה זו שהיתה החשובה ביותר היתה צריכה להיעשות בידי משה או אהרן, שהם היו הגדולים. ולכן היו חייבים מיתה. ומכאן ילמד האדם לקח עד כמה מגונה שתיית היין שאם אדם משתכר הוא מקפח את דעתו, שהרי בני אדם גדולים נדב ואביהוהא שהיו חשובים כמשה ואהרן, ומפני ששתו יין אירעה להם פורענות זו, שהמשתכר אין לו ראש לעבודת ה' והוא מתעורר בשעה מאוחרת ואינו מתפלל ואינו קורא ק"ש בזמנו, וכן עובר על עבירות רבות אחרות שאי אפשר למנותם, וכן גורם לו להתבזות בעיני הבריות, ששוחקים ממנו כמו על קוף וגורם צער לקרוביו.

ומעשה היה בחסיד שהיה לו אבא שיכור שהיה הולך כל יום לבית מרזח והיה משתכר כל כך עד שהיה נופל ברחוב והיו באים הנערים ומתקלסים בו וזורקים בו אבנים ומכים אותו וצועקים אחריו, לאמר: ראו הנה שיכור הולך. והחסיד ראה את בזיון אביו ולבו נחמץ בקרבו והיה מבקש למות. אמר לאביו: אל תלך לבית היין, אלא שב בביתך ואני אביא לך יין כל כמה שתוציא מפיד, ותחיה בשלום בביתך ולא תלך למרזח לפי שהדבר גורם בזיון גדול לי ולך. וכך היה מפציר בו יום יום עד שהסכים שלא לילך למרזח, ובנו היה טורח כל יום להאכילו ולהשקותו כל כמה שביקש והיה משכיב אותו לישון.

יום אחד יצא אותו חסיד לרחוב וראה באמצע הרחוב שיכור מושכב בשלולית בביב המים והיו המים עוברים עליו והיו הנערים זורקים אבנים ובוץ בפניו ובפיו, אמר החסיד בלבו: עכשיו הזמן להביא את אבא לשיכור הזה, כדי שיראה במו עיניו לאיזה בזיון מגיע אדם שהוא שתוי לשכרה. שמא ע"י כך יתעורר ושוב לא יראה כל ימיו את השתיה ולא ילך למרזח. הלך אותו חסיד והביא את אביו אצל השיכור הזה ברחוב והעבירו על יד השיכור הזה שהיה מושכב בשלולית המים והראה לו כל מה שעשו לו הנערים. כשראה הזקן את השיכור הזה נגש אליו והתחיל שואלו באיזה מרזח השיג את היין הטוב הזה שכן אף הוא רוצה להיות כמוהו. אמר לו בנו: אבא, אני הבאתי אותך לכאן כדי שתראה את השיכור הזה ותלמד מזה לקח כי תראה במו עיניך בזיונו הגדול ושוב לא תלך לבית היין. אמר לו אביו: בני, בחיי, אין בעולם תענוג יותר גדול מלהימצא במצב כזה.

מן הסיפור הזה אנחנו למדים שמלבד זה שהשכרות מביאה לכל מיני עונות, היא אף גורמת שפיכות דמים לקרובים והם מצטערים עד מוות בראותם את קרובם בבזיונו, ובודאי הוא עתיד ליתן הדין בעוה"ב על כל זה ועונשו יהיה גדול על שגרם לכל זה. ולכן כל מי שמרחם על נפשו לא ישתה יותר מדי עד אבדן שכלו.

ועוד היה מעשה בשיכור שהלך לפסיכולוג בכפיה ע"י אשתו, הפסיכולוג הציג לפניו כוס מלאה במים וכוס מלאכה באלכוהול. הפסיכולוג לקח תולעת ושם אותה במים והיא שחתה להנאתה. אח"כ הוציא את התולעת מכוס המים והעביר אותה לכוס האלכוהול והתולעת מיד מתה. ואז שאל הרופא את מטופלו: "עכשיו מה למדת?" השיכור ענה: "למדתי שאין לי תולעים בגוף."

ישראל לסגולתו

סגלה להצלחה בכל ענייני מעל הטבע

סגלה גדולה ונפלאה להצלחה מעל הטבע בכל ענייני ועסקיו, להיות שם שמים שגור בפיו, וכמו שמצינו גבי יוסף שהיה שם שמים שגור בפיו ובשל כך היה מצליח מעל הטבע, והיה מתהפך בידו הדבר להעשות כרצון אדונו כמובא ברש"י על הפסוק: (בראשית לט, ב) ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח.

ועוד מובא בזה בספר "אביעה סגלות":

סגלה נפלאה לאדם, לומר בכל עסק ובכל ענין שעושה, אחד מהמשפטים הבאים - אם ירצה ה', בעזרת ה', יעזר ה' וכד'. וסמכוה על הפסוק (במדבר ט', כג): "על פי ה' יחנו, ועל פי ה' יסעו" (שהרי יכל לקצר על פי ה' יחנו ויסעו). וכן אם קרה לו דבר לא טוב, רח"ל, יאמר "מאת ה' היתה זאת", "גם זו לטובה". ועל ידי זה מבטל ומסלק כל החיצונים מעליו. וכבר פסק מרן בשו"ע או"ח (סי' ר"ל ס"ה): לעולם? הא אדם רגיל לומר, כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד.

וכתוב בזה"ק (פי תזריע דף נ"א ע"ב), וזה תרגומו ותכנו,

אמר רבי אלעזר, כל מעשה שעושה האדם, צריך לעשותו לשם ה'. ואיך עושים לשם ה' עליו להזכיר בפיו בכל מעשה שעושה - את ה', (כמו בעזרת ה', יעזר ה', אם ירצה ה'), ולא תשלט עליו הסטרא אחרא וכיו. ואסמכוה נמי אקרא (משלי י"ט, כ"א): ועצת ה' היא (אותיות אי"ה, אם ירצה ה') תקום!

הרב יעקב ישראל לוגאסי

אהבה: חלק שני

ב. אהבת אשה לבעלה נכר בבוזבים ויתושים שבבית

גם על-ידי אהבתם יכולין לידע כח היצר הרע אם כבר נחלש אם לאו.

מצות לוויה (ליווי אורח)

וכתב הדרכי משה (חושן משפט סימן תכ"ו) בשם ילקוט מהר"ש, דהאידינא אין נוהגים ללוות תלמיד לרבו עד פרסה, משום שבזמן הזה מוחלים על כבודם. ויש לילך עמו או עם חבירו עד לפני שער העיר, או לכל הפחות ארבע אמות. עכ"ל. וכן כתב כף החיים (אורח חיים סימן קי אות טו) בשם האחרונים.

וטוב עין יראה לרבינו החפץ חיים בספרו אהבת חסד (פרק ב) שכתב, שכל מה שאמרו הפוסקים שהאידינא (היום) נהגו להקל במצות לוויה, הוא רק ללמד זכות על העולם במה שאינם זהירים לילך עד פרסה או עד תחום שבת. אבל חלילה לפטור עצמו ממצות לוויה לגמרי, כי בגמרא משמע שהוא דבר סגולי למתלוה שלא יארע לו אסון בדרך. וגם על ידי הלוי, נגמר המצוה בשלמות, כי "אשלי" - ראשי תבות: אכילה שתיה לוויה (הרב אברהם ישראל)

משהו לנשמה

שבת קודש וברכותיה

בעיני מלאות גאווה פתח הצעיר את דלת מכוניתו והזמין את הנוסעים שירדו מן הרכבת לעלות אליה ולנסוע מן התחנה אל מחוז חפצם. בעצם, רצה הצעיר לעלות לארץ ישראל לשם כך למד את מקצוע הנהיגה, אבל כיון שלא הצליח עדין להשיג אשרת כניסה אל ארץ הקודש, קנה לו מונית והתחיל לעבוד בהסעת נוסעים אל תחנת הרכבת וממנה.

במשך הזמן התחיל הצעיר לזלזל בשמירת השבת. הוא אחר בעבודתו ביום ששי עד אחרי הדלקת הנרות, והקדים להוביל נוסעים אל התחנה עוד בטרם צאת השבת.

רבה של העיר, רבי זלמן סורוצקין, נחרד בשמעו על הפרצה החמורה בחומת השבת שנפרצה בעירו. הוא שלח לקרוא אליו את הצעיר כדי לדבר על לבו בדברי נועם והלה הבטיח שיחדל ממנהגו. אך הוא לא קיים את הבטחתו. כך חזר הדבר ונשנה כמה פעמים, והרב לא ידע איך יצליח להפסיק את חילול השבת המחפיר.

אביו של הצעיר, שהיה בעל בית נכבד, לקה בשיתוק חלקי בפניו, ובמשך תקופה ארוכה היה מאושפז בבתי חולים שונים בורשה ובוילנה. חשש הרב לדבר עם האב על חילול השבת של בנו, פן יגרום לו עגמת נפש ומצבו יחמיר, חס ושלום, אבל מצד שני פחד כי חילולי השבת ימשיכו ויתרחבו, ומי יודע לאן ידרדר המצב.

והנה קיבל הרב סורוצקין הזמנה לבוא ולהשתתף בכנס של רבני ליטא הפולנית: בכנס זה ישתתפו כשלוש מאות רבנים ועסקנים ובראשו ישבו הגאון בעל ה"חפץ חיים" והגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל.

נסע הרב לאסיפה והשתתף בכמה ימים של דיונים. כאשר ננעל הכנס עמד הרב סורוצקין לשוב אל ביתו באותה רכבת שבה נסע גם ה"חפץ חיים". הרכבת נצבה בתחנה משעה שבע בבוקר והיתה אמורה לצאת לדרכה בשעה שמונה.

מכל קצוי העיר נהרו אנשים רבים אל הרכבת כדי לראות את הצדיק בעל ה"חפץ חיים", ועד מהרה התמלא הקרון עד אפס מקום. ה"חפץ חיים" התפלל תפילת שחרית בקרון והרב זלמן סורוצקין, שכבר התפלל בשעה מוקדמת יותר בבית מלונו, יצא החוצה אל רציף התחנה לשאוף אויר צח.

והנה, רואה הוא מרחוק דמות מוכרת מתקרבת אל התחנה. הוא הביט היטב על האיש, ולהפתעתו ראה את אביו של הצעיר בעל המונית הולך נשען על מקל ופניו חבושות, מתקרב אל תחנת הרכבת.

"מה שלומך", שאל אותו הרב, "האם כבר נשתחררת מבית החולים והנך שב אל ביתך?"

"לא, אינני נוסע הביתה", ענה האיש, "נוסע אני לראדין אל ה"חפץ חיים", כי בלילה שחלף חלמתי חלום ובו ראיתי את סבתי, אשר זה כמה שנים היא בעולם האמת, והיא אמרה לי: 'די לך לחפש תרופה למחלתך אצל הרופאים, כי הם לא יוכלו לעזור לך. סע אל ה'חפץ חיים' לקבל ממנו ברכה ותתפא'."

"כאשר התעוררתי בבוקר", המשיך האיש לספר, "הייתי נסער כולי מן החלום והחלטתי לעזוב מיד את בית החולים ולנסוע אל תחנת הרכבת". "הלא ה'חפץ חיים' נמצא עתה פה בקרון זה!" השתומם הרב.

כששמע האיש, שהצדיק הגיע אל העיר ואין הוא צריך לנסוע אליו לראדין, התרגש מאוד.

הוא ראה בזה סימן משמים על אמינות דברי החלום ומיהר מיד לעבר הקרון. גם הרב הלך עמו והם מצאו את ה"חפץ חיים" שקוע עדיין בתפילתו הזכה, הנאמרת ברגש ובבהירות רבה כמונה מעות, וכל הקהל עומד סביבו ומקשיב לכל מילה היוצאת מפיו.

פתאום נצנץ רעיון במחו של הרב לספר ל"חפץ חיים" על אודות בנו של אותו בעל בית שהחל לחלל את השבת. אולי על ידי השפעתו יצליח לסתום את הפירצה הזאת. במחשבה זאת פנה אל רבי הלל גנזבורג, בעל נכדתו של ה"חפץ חיים", אשר לוויה אותו בנסיעתו. הוא ביקש ממנו לצאת עמו החוצה לסיפר לו את כל הענין.

"הבה נשוב אל הקרון ואני אקרא אלי אותו בעל בית ואשוחח עמו בחוץ, כדי שתוכל אתה למסור ל'חפץ חיים' את בקשתי", אמר לו הרב.

רבי הלל הסכים, אולם כאשר שבו אל הקרון נוכחו השנים לראות שכבר לא יוכלו לבצע את תכניתם, כי ה"חפץ חיים" סיים כבר את תפילתו ואביו של הצעיר נגש אליו לבקש ממנו ברכה. בלית בררה התקרבו לשמוע את השיחה בין הצדיק ובין האב. וכך התנהלה השיחה: "רבי!" אמר האיש בחרדת קודש, "חולה הנני במחלה קשה זה יותר משנה. הייתי בבתי חולים בורשה ובוילנה, אך הרופאים לא מצאו מזור למחלתי; והנה הלילה באה אלי בחלומי סבתי מעולם האמת ואמרה לי לנסוע אל ה'חפץ חיים' והוא יתן לי ברכה ואתפא'."

כששמע הצדיק את דבריו ניתר ממקומו בחלחלה וקרא: "מי יתן לך ברכה? ישראל מאיר? חס ושלום! הברכות אינן מסורות בידים!"

וכדרכו בקודש חזר על דבריו שלוש פעמים והמשיך: "היודע אתה בידי מי מסורות הברכות? בידי שבת קודש... כמו שנאמר: 'ויברך אלקים את יום השביעי' וגם קבלת שבת אנו אומרים 'לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה' ומדוע מבקש אתה ברכה ממני?"

אלא מאי, אם תשמור שבת כהלכתה, ותרצה לקבל ברכה גם מישראל מאיר, יתן לך גם ישראל מאיר ברכה. אבל אם אין אתה רוצה לשמור את השבת כראוי ואומר הנך בלבבך כי די לך לקבל ברכה רק מישראל מאיר, זהו דבר בלתי אפשרי משום שאין בכחי לברך בלי ברכת השבת". ושוב הטעים ה"חפץ חיים" את דבריו בחזרו עליהם שלש פעמים.

כל היהודים שמילאו את הקרון הקשיבו לדברי הצדיק באימה ובמיוחד אותו בעל בית אשר ניצב לפניו בהכנעה.

רבי זלמן סורוצקין ורבי הלל גנזבורג הביטו זה בזה בתמהון והתפלאו כיצד קלע הצדיק אל נבכי מחשבותיהם ואל נקודת התורפה שבענין. אחרי אנתחאת קלה פתח ה"חפץ חיים" ואמר: "ושמא תאמר כי שומר אתה את השבת והנך ראוי לברכה. אך הלא נאמר בשבת 'לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך'..."

אזהרה כזו לא נאמרה בשאר המצוות, אלא רק במצוה זו של שמירת השבת. לא כתוב, למשל, 'לא תאכל טרפה אתה ובנך ובתך', או 'לא תלבש שעטני אתה ובנך ובתך', כי במצוות אלו כל אחד אחראי כלפי עצמו, אבל בשבת האב אחראי גם בעד הבנים הנמצאים ברשותו, אף אם הם גדולים. לכן אפילו אם שומר אתה את השבת, לא בנך... נוסע בשבת, ובתך מסרקות את שערה בשבת, אין אתה יכול לקבל ברכה ממקור הברכות - שבת קודש, וגם ברכתו של ישראל מאיר לא תועיל לך כלום."

כששמע האב דברים נוקבים אלו הודעזע מאוד. הוא אשר ידע, כנראה, כי כל דברי הצדיק הם אמת ויציב, לא יכול עוד להתאפק וצעק: "רבי, מקבל אני עלי שמהיום והלאה לא יהיה עוד בביתי כל עוון!"

ענה נאות ה"חפץ חיים" לברכו. ואמנם כאשר שב האב אל ביתו, דיבר על לב בנו וחלולי השבת פסקו.